

کتاب و قصه
از تولد تا دوسالگی

مریم احمدی شیرازی

از مجموعه‌ی کتاب‌های راهنما برای ارتباط بهتر

احمدی شیرازی، مریم، ۱۳۳۰

شابک مجموعه‌ی کتاب‌های راهنما برای ارتباط بهتر ۱-۹-۵۵۵۷-۶۰۰-۹۷۸

۷-۱۰-۵۵۵۷-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

رده‌بندی دیویی: ۶۴۹/۵۸

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱: ۳ الف ۶ ق/ ۷۲۲ BF

۸۸ ص، مصور

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۰۷۰۹

موضوع: قصه‌گویی - جنبه‌های روانشناسی، کودکان - کتاب و مواد خواندنی
نوزاد - روانشناسی

کتاب و قصه از تولد تا دو سالگی

از مجموعه‌ی کتاب‌های راهنما برای ارتباط بهتر

نگارش: مریم احمدی شیرازی

ناشر: مادران امروز

شمارگان: ۳۰۰۰

عکاسی: طاهره جذبی، ماندانا آجودانی

تاریخ: ۱۳۹۱

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۳۴۰۰ تومان

نشر مادران امروز

نشانی: تهران - خیابان ولی‌عصر - بالاتر از شهید بهشتی - کوچه‌ی

دل‌افروز شماره‌ی ۲۶ - زیرزمین - کد پستی ۱۵۱۱۷۱۵۱۱۱

تلفن و دورنگار: ۸۸۷۱۵۴۲۴ - ۸۸۷۲۸۳۱۷

فهرست

پیش‌گفتار	۵
مقدمه	۹
اهمیت کتاب در زندگی کودکان	۱۳
کتاب ابزاری برای رشد همه‌جانبه‌ی کودکان از آغاز زندگی	۱۵
مراحل آشناسازی کودک با کتاب	۱۹
واقعیت و چگونگی کتاب‌خوانی با کودکان زیر دو سال	۲۳
وسایل مورد نیاز، چگونگی ساخت و محتوای کتاب برای هر مرحله	۲۹
انواع کتاب برای کودکان زیر دو سال	۳۵
انواع کتاب از نظر جنس و شکل	۳۶
قصه‌گویی و قصه‌سازی برای کودکان زیر دو سال	۴۲
نکاتی درباره‌ی قصه‌گویی و قصه‌سازی برای کودکان زیر یک سال	۴۶
نکته‌هایی درباره‌ی قصه‌گویی و قصه‌سازی برای کودکان یک تا دو ساله	۴۸
چند نمونه شعر مناسب برای کودکان زیر دو سال	۵۷
مرجع‌ها و کتاب‌های کمکی	۶۱
فعالیت‌های تکمیلی	۶۹
موسسه مادران امروز (مام) در یک نگاه	۷۱

با یاد دوست
که مدارا و مهر مادری
ذره‌ای از کان مهر و مدارای اوست

پیش گفتار

اندیشه‌ی توجه به کتاب و کتاب‌خوانی برای کودکان زیر دو سال برای اولین بار در ایران، در سال ۱۳۷۲ توسط خانم مریم احمدی شیرازی در طرحی با عنوان "خواندن با نوزادان" مطرح شد. هدف اصلی از این طرح، بررسی و شناخت ابزار و روش‌هایی بود که می‌توانند از همان آغاز تولد، زمینه‌ی آشنایی کودکان را با کتاب، فراهم سازند.

در این طرح، به اهمیت کتاب و کتاب‌خوانی برای کودکان از بدو تولد، تاکید می‌شود و به مادران و سایر اعضای خانواده و اجتماع توصیه می‌شود تا انجام کارهای فرهنگی برای کودکان را از همان سنین نوزادی و شیرخواری جدی بگیرند.

این طرح به تقویت حواس و رشد بدنی و حرکتی این گروه سنی در جریان کتاب‌خوانی اهمیت می‌دهد و کتاب و کتاب‌خوانی برای کودکان را از هنگام تولد، به عنوان یکی از وسایلی می‌شناسد که به کمک آن می‌توان بین نوزاد و بزرگ‌ترها روابط عاطفی، لطیف و عمیق ایجاد کرد.

در واقع این طرح ، "کتاب و کتابخوانی" را نماد و نشانه‌ای برای همه‌ی فعالیت‌های فرهنگی برای این گروه‌های سنی به شمار آورده است و تاکید می‌کند که کتابخوانی با نوزادان آغازی است بر کتابخوانی و تهیه‌ی کتاب برای مراحل بعدی زندگی ، یعنی دست‌آوردهای دوره‌ی شیرخواری و نوپایی در زمینه‌ی کتابخوانی، برای تهیه‌ی کتاب برای کودکان کمی بزرگ‌تر هم مفید واقع می‌شود. در مدارک سخت افزاری این طرح ، حدود ۴۰ نمونه از کتاب‌های دست‌ساخت برای کودکان و مادران تهیه شد و بجز آن برخی وسیله‌های مناسب برای این موضوع نیز به صورت دستی ، ساخته و ضمیمه طرح شد.

نخستین ارایه‌ی این موضوع در تابستان سال ۱۳۷۳ بود. در آن سال، این طرح به مناسبت سال جهانی خانواده و به همت شورای کتاب کودک به عنوان یک تجربه از ایران در تالار حسینه ارشاد ارایه شد . پس از آن به دعوت پاره‌ای از مراکز آموزشی ، فرهنگی ، دانشگاهی، مهدهای کودک و جمع‌های علاقه‌مند به کتاب‌های کودکان به صورت سخنرانی ، نمایشگاه و جلسه‌های بحث و گفت‌وگو در موقعیت‌هایی گوناگون مورد توجه قرار گرفت و در ادامه در چندین نمایشگاه عمومی و برنامه‌ی تلویزیونی نیز به نمایش در آمد و در بعضی نشریه‌ها هم چاپ شد.

در تیر ماه ۱۳۷۴ با کمک شورای کتاب کودک ، کارگاهی متشکل از بیست نفر از متخصصان ادبیات، هنر و روانشناسی کودک برگزار شد تا ابعاد مختلف این موضوع ، مورد بررسی قرار گیرد . نتیجه‌ی آن تایید محتوا و هدف های طرح مذکور بود .

در ادامه‌ی کار روی موضوع کتاب از بدو تولد ، جنبه‌های عملی و ترویج آن در بین خانواده‌ها مورد توجه پیگیرانه‌تری واقع شد و به همین منظور، در فرهنگسراها و مهدهای کودک برای آموزش طرز ساخت کتاب‌های ویژه‌ی این گروه سنی و چگونگی کتابخوانی

برای کودکان زیر دو سال، اقدام‌هایی صورت گرفت. حتی در یک برنامه‌ی ابتکاری با عنوان "آموزش خانه به خانه‌ی مادران"، به مادران نوزاد دار در این زمینه آموزش داده شد.

پس از تأسیس موسسه مادران امروز، آرایه‌ی عملی این کار در بین خانواده‌ها با کمک کارشناسان آموزش دیده‌ی موسسه ادامه پیدا کرد و در کارگاه‌هایی که به همین منظور طراحی شد، همه ساله به مادران باردار و نوزاد دار برای استفاده از دست آورده‌ای این طرح آموزش داده می‌شود؛ همچنین بخشی از کتاب‌های مورد نیاز نوزادان و شیرخواران نیز در موسسه تولید شده و در اختیار خانواده‌ها قرار گرفته است.

این طرح درست مثل یک موجود زنده در حال رشد و تحول است؛ بنابراین آن چه که در این یا آن مقطع زمانی درباره‌ی این طرح مطرح می‌کنیم، حاصل یافته‌های ما تا همان زمان است؛ پس کار در ابعاد مختلف نه تنها تمام نشده بلکه هنوز راهی طولانی برای توجه به چند و چون آن در پیش است.

آن چه می‌توان با اطمینان و جرأت بیان کرد، این است که بنا بر مستندات علمی و تجربی، به کارگیری فعال و موثر یافته‌ها و پیشنهادها‌ی موجود در این طرح، نه تنها هرگز و هیچ جا به زندگی و رشد طبیعی کودکان لطمه‌ای وارد نمی‌آورد، بلکه در پربارتر کردن زندگی کودکان و کمک به رشد بهتر و همه جانبه‌تر آن‌ها از بدو تولد، نقش مهم و انکار ناپذیری دارد.

آن چه در این کتاب آمده است حاصل و جمع‌بندکاری است که از سال ۱۳۷۲ تاکنون در این زمینه انجام شده است؛ ولی شک نیست که به دلیل نو و ابتکاری بودن موضوع، برای ارتقای کیفیت آن به یاری صاحب نظران و کارشناسان مرتبط با این حوزه نیاز فراوانی احساس می‌شود.

نشر مادران امروز

یاران و همکاران :

از همه‌ی کسانی که در کار پژوهش، مشاوره، ساخت نمونه‌ها و آرایه‌ی نمایشگاهی و کار کارگاهی این طرح از آغاز تا کنون به آن یاری رساندند سپاسگزاریم . به ویژه از :

مشاوران:

خانم‌ها: استاد توران میرهادی ، دکتر نوش‌آفرین انصاری ، سارا ایروانی ، نیره نقوی ، دکتر الهه حجازی ، دکتر شیوا دولت‌آبادی ، منصوره راعی ، دکتر پروین سمندانی ، معصومه سهراب (مافی) ، زهرا فرمانی، دکتر فاطمه قاسم‌زاده و آریا قزل‌ایاغ

آقایان: دکتر علی رووف ، بهرام کلهرنیا و ناصر یوسفی و با سپاس ویژه از آقای مهندس سیامک جولایی که تمام مراحل شکل‌گیری و اجرای این طرح با همکاری و همفکری ایشان انجام شده است.

همکاران در ساخت نمونه کتاب‌ها

آقایان: علی ابراهیم پور، کاوه ابراهیم‌پور ، محمدرضا اکبری ، مجید حمزه ، حسین رشادی و جهانگیر معصومی
خانم‌ها: مهری احمدی، میترا ارزیده ، آذر دخت‌خلدی، زهرا سلیمانی، گیتی طالبی ، مژگان مرادی ، فاطمه مرتضایی‌فر و میترا یثربی

همکاران در آرایه‌ی کارگاه‌ها

خانم‌ها: زهرا سلیمانی، نگین شهری و نگین نابت

همکاران در ساخت نمونه قصه‌ها

خانم‌ها: توران ریسی (پناهی) و زهرا سلیمانی

همراهان بررسی مطالب:

خانم‌ها ماندانا آجودانی، زهرا سلیمانی، نگین شهری ، نگین نابت و مادران مراجعه‌کننده به موسسه مادران امروز

با تشکر از:

خانم فرحناز مددی برای آرایه‌ی نظرهای سازنده در انسجام مطالب کتاب

امروزه با پیشرفت توجه به بهداشت و تغذیه‌ی نوزادان، آمار نوزادانی که می‌توانند با سلامتی قدم در مرحله‌ی کودکی بگذارند، نسبت به گذشته، افزایش یافته و از میزان مرگ و میر نوزادان کاسته شده است. همچنین با افزایش سلامتی عمومی کودکان، توجه به امر پرورش همه‌جانبه‌ی آن‌ها نیز اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است. پس لازم است علاوه بر توجه به سلامتی جسمی کودکان، برای سلامتی پایدار و پرورش همه‌جانبه‌ی ایشان نیز برنامه‌ریزی‌های لازم انجام شود. به همین دلیل، فراهم کردن محیط مناسب برای رشد و پرورش کودکان از وظایف مهم هر خانواده و جامعه‌ای به شمار می‌رود.

برای به وجود آوردن محیط مناسب برای پرورش کودک ،
توجه به دو موضوع زیر بسیار مهم است:

- شناخت خصوصیات و نیازهای کودکان
- توجه به این امر که یادگیری از بدو تولد شروع می شود.

با توجه به این دو نکته ، به خانواده های عزیز توصیه می شود که تلاش کنند با شناخت ویژگی های کودکان از بدو تولد و پرورش اصولی فرزندان خود ، برای رشد همه جانبه آن ها اقدام کنند .
لازم به ذکر است که یکی از ابزارهایی که می تواند به رشد همه جانبه ی کودک از همان آغاز تولد کمک کند ، کتاب و کتاب خوانی است .